

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน

วันจันทร์ที่ 11 ตุลาคม พุทธศักราช 2542

หน้า 8

-ทีมข่าวเศรษฐกิจ-

สหรัฐ-ยุโรป
เปิดศึกGMOs
ประเทศกำลังพัฒนา
แหลกลาญ!!
ชี้ชะตาเจรจาการค้ารอบใหม่
ในเวทีWTO

GMOs คืออะไร

Genetically Modified Organisms หรือ GMOs ได้แก่ สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการปรับแต่งขึ้นด้วยกรรมวิธีพันธุวิศวกรรม คือการเข้าไปกำหนดรูปแบบทางพันธุกรรมที่จะถ่ายทอดไปยังลูกหลาน เหลน ของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ จะเป็นตัวกำหนดว่าสิ่งมีชีวิตนั้นจะออกมามีรูปร่างหน้าตาอย่างไร มีลักษณะทางชีววิทยาอย่างไร เช่น ทนโรค ทนอากาศร้อน สูง ต่ำ ดำ ขาว

เป้าหมายของจีเอ็มโอ ก็คือทำให้สิ่งมีชีวิตนั้นๆ มีลักษณะสมบูรณ์แบบกว่าที่ธรรมชาติให้มา กรณีถ้าเป็นพืชก็จะเป็นพืชที่ทนโรค ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ให้ผลผลิตมาก วิธีการก็คือตัดยีนบางตัวออกและใส่ยีนบางตัวเข้าไป พืชจีเอ็มโอที่สหรัฐวิจัยสำเร็จออกมาแล้ว จะมีลักษณะที่ทนต่อโรค ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ลดการติดโรคของพืช ทำให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายสารเคมีอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

คาดว่าใน 2-3 ปีข้างหน้าสินค้าเกษตรที่สหรัฐจะส่งออกเกือบทั้งหมดจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากวิธีการจีเอ็มโอ

ประเมินว่าในจีนพื้นที่เพาะปลูกทั่วโลกจะมีการเพาะปลูกพืชจีเอ็มโอประมาณ 1,250 ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่เพาะปลูกในสหรัฐถึง 112 ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นถึง 250% อาหารที่วางขายในซูเปอร์มาร์เก็ตในสหรัฐ 60% มีส่วนผสมของจีเอ็มโอ

บรื่องเทคโนโลยีชีวภาพในวงการเกษตร โดยเฉพาะเทคโนโลยีการตัดแต่งพันธุกรรมในพืช หรือสัตว์ (Genetically Modified Organisms-GMOs) กำลังเป็นหัวข้อที่ร้อนแรง และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในประเทศไทย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งอย่างรุนแรงของมหาอำนาจสองขั้วอย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป (อียู)

จีเอ็มโอ กำลังกลายเป็นศึกสินค้าการเกษตรครั้งใหญ่ระหว่างสหรัฐและอียู เพราะจีเอ็มโอไม่ได้เป็นแค่พัฒนาการในสินค้าเกษตรและอาหาร หากแต่หมายถึงผลประโยชน์มหาศาลของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและแข็งแกร่งด้านจีเอ็มโอ ซึ่งในที่นี้ก็คือสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสหรัฐอเมริกาคือผู้เชี่ยวชาญและเริ่มต้นจีเอ็มโอมาเป็นเวลานาน และมีการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ตั้งแต่ปี 2539 ในสหรัฐอเมริกา มีบริษัทด้านเทคโนโลยีชีวภาพกว่า 1,300 แห่ง จึงถือว่าได้เปรียบทุกประเทศในโลกนี้ก็ว่าได้ แม้ว่าหลายประเทศทั้งอียู ญี่ปุ่น จีน หรือประเทศในเอเชียอีกหลายประเทศจะจับตาดูเรื่องจีเอ็มโอมาเป็นเวลานานก็ตาม แต่ในแง่ความพร้อมและการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์แล้ว ถือว่าสหรัฐอเมริกาคือผู้นำ

เหตุผลที่สหรัฐอเมริกายกขึ้นมากล่าวอ้างถึงความจำเป็นในการใช้จีเอ็มโอ ก็คือ 1.เพื่อช่วยให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิต ซึ่งจะช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนาได้ประโยชน์ด้วย ว่ากันว่าจีเอ็มโอจะเป็นการปฏิวัติทางการเกษตรรอบที่สองหลังจากที่เกิดการปฏิวัติ ที่เรียกว่าปฏิวัติเขียวไปเมื่อปี 2503 เกษตรกรจะได้ผลตอบแทนทางการผลิตสูงอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน 2.เพื่อช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เพราะเทคโนโลยีจีเอ็มโอจะทำให้พืชมีความทนทานต่อเชื้อโรค ต่อสภาพแวดล้อมสูง ไม่จำเป็นต้องใช้ยาฆ่าแมลง

ความสำเร็จของจีเอ็มโอ ทำให้สหรัฐอเมริกาผลักดันให้ประเทศต่างๆ เปิดเสรีสินค้าจีเอ็มโอ แต่เบื้องหลังการผลักดันนี้เต็มไปด้วยประโยชน์มหาศาล เพราะหมายถึงว่าบริษัทด้านการเกษตรของสหรัฐจะกลายเป็นผู้ผูกขาดในสินค้าเกษตร เพราะขณะนี้กระทรวงเกษตรสหรัฐได้เร่งนำจีเอ็มโอที่ประเทศตัวเองคิดค้นได้ไปจดลิขสิทธิ์ หมายความว่าต่อไปใครอยากได้พันธุ์พืชจีเอ็มโอใดๆ ไปปลูก เช่น ผัก ข้าวโพด ถั่วเหลือง ก็จะต้องซื้อจากบริษัทที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น

ถามว่าใครจะสามารถเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์จีเอ็มโอได้มากที่สุด คำตอบก็คือสหรัฐอเมริกานั้นเอง ดังนั้นนั่นก็หมายความว่า สหรัฐอเมริกาจะผูกขาดการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ทุกอย่างที่มีในโลก ไม่ว่าจะพันธุ์พืชซึ่งถือว่าเป็นอาหารและเป็นธรรม

ชาติของโลกเพื่อมวลมนุษยชาติใช้ประโยชน์ร่วมกัน หลังจากที่ยกหน้าสหรัฐอเมริกาที่ครองลิขสิทธิ์เทคโนโลยีชั้นสูงด้านอุตสาหกรรมมาได้แล้ว ทั้งภาพยนตร์ เพลง ซอฟต์แวร์

ความแข็งแกร่งด้านจีเอ็มโอ ทำให้อียูซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่เกิดกันสินค้าเกษตรจากประเทศอื่น และจัดซื้อด้านสินค้าเกษตรกับสหรัฐมาโดยตลอด ได้ออกมาแสดงปฏิกิริยาต่อต้านทันที โดยออกข้อบังคับให้ประเทศใดๆ ที่ส่งสินค้าด้านอาหารไปจำหน่ายในอียูจะต้องปิดฉลากระบุให้ชัดเจนว่าเป็นสินค้าที่ใช้จีเอ็มโอหรือไม่ โดยกำหนดประเภทฉลากละเอียดขึ้นถึง 3 ประเภทคือ 1.ฉลากที่ระบุว่าสินค้านั้นประกอบด้วยจีเอ็มโอ 2.ฉลากที่ระบุว่าสินค้านั้นไม่ได้ประกอบขึ้นจากจีเอ็มโอ 3.ฉลากที่ระบุว่าสินค้าที่อาจเป็นไปได้ที่จะประกอบจากจีเอ็มโอ และยังให้สิทธิประเทศสมาชิกสามารถระงับการนำเข้าสินค้านั้นได้หากมีหลักฐานมาสนับสนุนว่าสินค้าจีเอ็มโอนั้นมีอันตราย

เหตุผลหลักที่อียูหยิบยกขึ้นมาต่อต้านสินค้าจีเอ็มโอ (ซึ่งเป้าหมายหลักก็คือกีดกันสินค้าจากสหรัฐ) ก็คือเห็นว่าสินค้าจีเอ็มโอเป็นสินค้าอันตรายต่อร่างกาย เพราะขณะนี้ยังไม่มีข้อพิสูจน์ที่มั่นใจได้ว่าจีเอ็มโอไม่มีอันตรายต่อผู้บริโภค จึงเรียกอาหารที่ประกอบขึ้นด้วยจีเอ็มโอว่าเป็น "อาหารแฟรงเกนสไตน์" เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค เช่น ก่อให้เกิดอาการแพ้ เป็นอาหารที่สร้างผลกระทบต่อวงจรชีวิตในธรรมชาติ อย่างเช่นผีเสื้อบางชนิดและแมลงอื่นๆ ที่ไม่ใช่ศัตรูพืช

ข้อกำหนดของอียู ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งไทยเดือดร้อนไปด้วย เพราะหมายถึงว่าการส่งออกจะได้รับผลกระทบและมีอุปสรรคมากขึ้น เพราะจะต้องหาสถาบันหรือองค์กรขึ้นมาทำการรับรองและพิสูจน์ว่าสินค้านั้นประกอบด้วยจีเอ็มโอหรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมาไทยต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ เช่น วัตถุดิบอาหารสัตว์ ประเภทข้าวโพด ถั่วเหลือง ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นพืชจีเอ็มโอหรือไม่

เป็นที่ทราบกันดีว่า หลังจากเกิดวิกฤตในเอเชียซึ่งลามไปทั่วโลก บรรดาประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งไทยต่างหวังพึ่งการส่งออกเป็นตัวจักรสำคัญในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยตลาดใหญ่ที่จะรองรับสินค้าก็คือประเทศพัฒนาแล้วแต่กลับปรากฏว่าการจะพึ่งส่งออกแทบบริหาร เพราะไทยเองพึ่งถูกยึดลิขสิทธิ์พิเศษทางศุลกากร (จีเอสพี) ไป 100% เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 ทำให้ไทยสูญเสียรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารไปอียูนับแสนล้านบาท

ต่อมาถูกอียูกีดกันด้วยข้อกำหนดหุยมหิมอื่น เช่นว่า ค่อยไปประเทศใดจะส่งเนื้อสัตว์ไปขายยังอียู จะต้องเลี้ยงสัตว์ด้วยวิธีที่เป็นธรรมชาติไม่ทรมาณ ไม่ทำให้เกิดโรค เรียกว่าคนอียูนั้นคำนึงถึงสวัสดิการของสัตว์เป็นอย่างมาก ซึ่งบางคนฟังแล้วอาจนึกขำว่าในเมื่อสัตว์จะถูกฆ่าอยู่แล้ว และคุณก็กินมันอยู่แล้ว จะไปคิดถึงทำมาว่าจะต้องเลี้ยงไม่ทรมาณ ก็เลิกกินสัตว์ไปเลยไม่ดีกว่าหรือ

- สหรัฐก็มีวิธีกีดกันไทยไม่ใช่ย่อย จนต้องนำเรื่องขึ้นฟ้องร้องในเวทีองค์การการค้าโลก (WTO) มาแล้ว เช่น กรณีกุ้งก้ามกุ้ง ซึ่งสหรัฐก็ยังไม่ซื้อกุ้งจากไทยเพราะระบุว่าวิธีการจับกุ้งของไทยนั้นทำลายเต่าไปด้วย ในที่สุดไทยก็เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะหลังจากต่อสู้เป็นเวลานาน

วิธีการของอียูและวิธีการของสหรัฐ ล้วนเป็นมาตรการกีดกันทางการค้าที่เรียกว่าการกีดกันโดยไม่ใช้วิธีการทางภาษี (Non-tariff Barriers) ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ หลังจากมีการเปิดเสรีการค้า เพราะตามข้อตกลง WTO ห้ามประเทศสมาชิกใช้มาตรการทางภาษีกีดกันการค้า บรรดาประเทศต่างๆ เหยหาช่องทางอื่นมาทดแทน

มีรายงานล่าสุดว่า การกีดกันทางการค้าจากประเทศพัฒนาแล้ว ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนาสูญเสียรายได้จากการส่งออกถึงปีละ 7 แสนล้านดอลลาร์ ด้วยเหตุนี้ประเทศกำลังพัฒนาจึงอยู่ระหว่างรวมตัวกันทำข้อเสนอเรียกร้องให้ประเทศพัฒนาแล้วจะต้องเปิดตลาดสินค้าให้กับประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น เลิกอุดหนุนการส่งออก เลิกกีดกันทางการค้า

ข้อเสนอดังกล่าวนี้จะถูกหยิบยกขึ้นเจรจในการประชุมรัฐมนตรีดับเบิลยูทีโอ ที่ซีแอตเติล สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน-3

ธันวาคม 2542 นี้ด้วย โดยหัวข้อต่างๆ ขณะนี้ที่ประเทศสมาชิกกำลังเสนอเข้าไปมีเกิน 150 หัวข้อ ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องภาษี การอุดหนุนการค้า การตอบโต้การทุ่มตลาด ทรัพย์สินทางปัญญา ช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ประเทศกำลังพัฒนา ฯลฯ

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหัวใจของการเจรจาจะอยู่ที่การเรียกร้องให้บรรดาประเทศสมาชิกได้บทวนผลของการเปิดเสรีการค้าตามข้อตกลงอูรุกวัย เพราะประเทศกำลังพัฒนาเห็นว่า อูรุกวัยรวนดัดก่อประโยชน์ต่อประเทศกำลังพัฒนาน้อยมาก ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วเป็นฝ่ายได้เปรียบและได้ประโยชน์มากกว่า ดังนั้น จึงอาจจะขอให้มีการเปลี่ยนแปลงกลไกการค้าบางอย่างให้เป็นธรรมมากขึ้น

การเจรจาที่ซีแอตเติล จะเป็นการหาฉันทมติ สำหรับกรอบการเจรจาการค้ารอบใหม่ที่กำหนดจะให้เพิ่มขึ้นอีก 2-3 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าการประชุมที่ซีแอตเติลจะมีการนำเรื่องจีเอ็มโอขึ้นโต๊ะเจรจาด้วย ท่าทีของสหรัฐคือคัดค้านการเปิดตลาดจีเอ็มโอ ซึ่งดูเหมือนสหรัฐจะโดดเด่นในเรื่องนี้ ส่วน อียูก็จะเสนอให้มีการปิดตลาด...สำหรับสหรัฐนั้นไม่ต้องสงสัย ว่าทำไมต้องเปิดเสรีจีเอ็มโอ เพราะในการเจรจาที่ซีแอตเติล ประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งไทยจะผลักดันให้มีการเปิดเสรีสินค้าเกษตร สหรัฐจึงต้องเตรียมไม้เด็ดคือจีเอ็มโอไว้เป็นแต้มต่อ

อย่างไรก็ตาม หากประเด็นเรื่องจีเอ็มโอ ยังไม่มีข้อยุติระหว่างสองค่ายใหญ่ ก็จะทำให้การเจรจาการค้ารอบใหม่ ไปไม่ถึงไหน ประเทศกำลังพัฒนาจะยังถูกกีดกันทางการค้า และยังคงถูกเบียดตกขอบจากเวทีการค้าระหว่างประเทศเช่นเดิม